

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΣΥΜΠΑΡΑΤΑΞΗ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ
ΣΥΜΠΑΡΑΤΑΞΗ
ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

ΕΙΣΗΓΗΣΗ

Σχέδιο Νόμου «Νέοι Ορίζοντες στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα: Ενίσχυση της ποιότητας, της λειτουργικότητας και της σύνδεσης των ΑΕΙ με την κοινωνία και άλλες διατάξεις»

Ο νέος Νόμος Πλαίσιο για την Παιδεία με τίτλο «Νέοι Ορίζοντες» είναι τεράστιος σε όγκο και υπερβολικός, ως μη όφειλε, σε ρυθμίσεις και λεπτομέρειες, ενώ ο διαθέσιμος χρόνος των τριών εβδομάδων που έδωσε η Κυβέρνηση για διαβούλευση θεωρείται επεικώς ανεπαρκής. Να θυμίσουμε σε αυτό το σημείο, ότι για τον αντίστοιχο Νόμο Πλαίσιο του 2011 που είχε υπερψηφιστεί με ευρεία πλειοψηφία από τη Βουλή των Ελλήνων, ο αντίστοιχος χρόνος διαβούλευσης του νομοσχεδίου διήρκεσε περίπου 14 Μήνες. Αυτή η σύντομη και προσχηματική διαβούλευση καθιστά τη διαδικασία τυπική και πρόσφορη μόνο για αποσπασματική ή γενικόλογη κριτική.

Το Υπουργείο παρουσίασε τελικά το νομοσχέδιο με μεγάλη καθυστέρηση, μετά από τρία χρόνια και προς το τέλος της κυβερνητικής θητείας, περιορίζοντας αισθητά την πιθανότητα εφαρμογής του χωρίς ανατροπές. Ένα φαινόμενο που έγινε συνήθεια στην Ελληνική πραγματικότητα καθώς τόσο η τωρινή όσο και η προηγούμενη κυβέρνηση άλλαξαν ρυθμίσεις που οι ίδιες εισήγαγαν ή τροποποίησαν, με ποιο χαρακτηριστικό παράδειγμα την διαδικασία εκλογής και θητεία των πρυτανικών αρχών. Το νομοσχέδιο νομοθετεί ξανά από την αρχή ακόμα και για θέματα τα οποία έχουν ψηφιστεί μόλις πριν από λίγες ημέρες, όπως τα βιομηχανικά διδακτορικά, οι επισκέπτες καθηγητές, κα.

Στο προηγούμενο διάστημα, η σημερινή ηγεσία του Υπουργείου νομοθετούσε αποσπασματικά, ακόμη και με τροπολογίες, και τώρα, πέρα από τις νέες ρυθμίσεις για τη διοίκηση και τις σπουδές, επαναλαμβάνει την ισχύουσα νομοθεσία προσθέτοντας πλήθος λεπτομερειών, σε μία προφανή προσπάθεια να δοθεί η εντύπωση παραγωγής έργου και η εικόνα ενός ολοκληρωμένου νόμου-πλαίσιο.

Ωστόσο, το νομοσχέδιο δεν καλύπτει μία βασική αρχή που θα πρέπει να διέπει τη στρατηγική για την παιδεία στη χώρα μας: **τον μακροπρόθεσμο σχεδιασμό μέσα από συγκλίσεις και συναινέσεις.**

Τα πανεπιστήμια πρέπει να λειτουργούν στη βάση ενός λιτού νόμου-πλαίσιο που θα καθορίζει τις βασικές αρχές και τα κεντρικά θέματα λειτουργίας και διοίκησης, ενώ θα κατοχυρώνει το αυτοδιοίκητο των ιδρυμάτων. Τα ιδρύματα στη συνέχεια ανάλογα με τις ιδιαιτερότητές τους και τους στρατηγικούς στόχους που έχουν θέσει θα είναι υπεύθυνα να εξειδικεύουν τις γενικές διατάξεις, βάσει καλών πρακτικών, που θα μπορούσε η Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΘΑΑΕ) να προτείνει. Απέναντι λοιπόν στην ομοιόμορφη ισοπέδωση, αντιπροτείνεται η ανάδειξη της ιδιαιτερότητας και των συγκριτικών πλεονεκτημάτων κάθε ιδρύματος.

Η αλλαγή του τρόπου διοίκησης, με μονοπρόσωπα όργανα που δεν εκλέγονται απευθείας, δεν αποτελεί προοδευτική μεταρρύθμιση και δεν ανοίγει «νέους ορίζοντες», αλλά μία άκρως

συντηρητική επιλογή που διατηρεί τις γνωστές παθολογίες και πελατειακές σχέσεις του Ελληνικού Πανεπιστημίου. Το προτεινόμενο στο νομοσχέδιο μοντέλο διοίκησης είναι ξεκάθαρα συγκεντρωτικό, με τον Πρύτανη, που δεν εκλέγεται απ ευθείας να κυριαρχεί και να είναι ταυτόχρονα και ο πρόεδρος του Συμβουλίου Διοίκησης. Και παρότι ανατρέπονται οι δεδομένοι συσχετισμοί, η εξουσία του παντοκράτορα πρύτανη δεν εξισορροπείται με θεσμικά αντίβαρα. Μάλιστα, προκύπτει η αντίφαση, ο ελεγχόμενος και λογοδοτών — ως ασκών την εκτελεστική εξουσία – Πρύτανης, να προεδρεύει του οργάνου που, μεταξύ άλλων, τον ελέγχει.

Το Συμβούλιο Διοίκησης, με υπερσυγκέντρωση αρμοδιοτήτων, δεν βελτιώνει τη διαφάνεια, τη λογοδοσία ή την αποτελεσματικότητα. Η αλήθεια είναι ότι ποτέ δεν υπήρξε αποτίμηση των Συμβουλίων Ιδρύματος του Ν.4009, και δεν αξιοποιήθηκε η προηγούμενη εμπειρία. Το Συμβούλιο Ιδρύματος – όχι Διοίκησης, έχει νόημα ως θεσμός όταν εισάγεται ως διακριτός πόλος, με αρμοδιότητα εποπτείας, χάραξης στρατηγικής του ιδρύματος, εξωστρέφειας και διασύνδεσης με ευρύτερους αναπτυξιακούς στόχους και την εθνική στρατηγική για την εκπαίδευση και την έρευνα.

Το νομοσχέδιο είναι σίγουρο ότι περιορίζει την αυτοδιοίκηση και ευελιξία των ιδρυμάτων με την πληθώρα των λεπτομερών ρυθμίσεων που προτείνει για την λειτουργία τους. Είναι χαρακτηριστικό ότι ενώ κατά το Σύνταγμα η αυτοδιοίκηση ασκείται μέσω του οργανισμού, ο οργανισμός στο νομοσχέδιο αναφέρεται στο 24^ο κεφάλαιο (άρθρο 206), και αφορά μόνο το οργανόγραμμα της διοίκησης, καθώς τα υπόλοιπα ρυθμίζονται, ως μη όφειλε, από τον ίδιο τον νόμο. Το Νομοσχέδιο καταργεί στην πράξη περαιτέρω το αυτοδιοικητο των Πανεπιστημίων μέσω της πρόβλεψης του άρθρου 21 σύμφωνα με την οποία η ίδρυση, συγχώνευση και κατάργηση ακαδημαϊκής μονάδας πραγματοποιείται με προεδρικό διάταγμα χωρίς τη σύμφωνη γνώμη της Συγκλήτου

Στα θέματα των προγραμμάτων σπουδών, το νέο νομοσχέδιο δίνει τη δυνατότητα διεύρυνσης αυτών **πολλαπλασιάζοντας με επιπολαιότητα τους τύπους των πτυχίων** που θα διατίθενται, χωρίς να προβλέπονται οι επιπτώσεις στις επαγγελματικές προοπτικές των εν λόγω πτυχιούχων και η αναστάτωση που θα δημιουργηθεί στην απονομή των αντίστοιχων επαγγελματικών δικαιωμάτων, προβλήματα που έχουν ταλανίσει τον κλάδο μας επανειλημμένα με πρόσφατο παράδειγμα τον Νόμο για την απονομή επαγγελματικών δικαιωμάτων στους πτυχιούχους των κολλεγίων.

Τα νέα προγράμματα σπουδών που προτείνονται, είτε των «εφαρμοσμένων επιστημών» τριών και μισό ετών, είτε των διπλών πτυχίων, εισάγονται χωρίς προϋποθέσεις για μελέτη αναγκών, εκπαιδευτικό σχεδιασμό, σύνδεση με επαγγελματικά δικαιώματα και με την αναπτυξιακή συμβολή. Ιδίως η διάταξη για τα «*Τμήματα εφαρμοσμένων επιστημών και τεχνολογίας*» είναι αόριστη και εντελώς πρόχειρη, ενώ το διαρθρωτικό πρόβλημα στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, που υπάρχει μετά την κατάργηση των ΤΕΙ, δεν αντιμετωπίζεται με τέτοια προγράμματα εντός των πανεπιστημίων.

Επίσης, στο νομοσχέδιο μολονότι προτείνεται η επέκταση της κινητικότητας μέσω εσωτερικού ERASMUS και η διεύρυνση της πρακτικής άσκησης, δεν προβλέπονται οι απαραίτητοι πόροι και νέες θέσεις προσωπικού για την κάλυψη των αναγκών. Μάλλον γιατί θα πρέπει να καλυφθούν οι δαπάνες της Πανεπιστημιακής Αστυνομίας.

Η νέα οργάνωση προπτυχιακών σπουδών παραβλέπει ότι πολλά τμήματα πλέον δεν έχουν ικανό αριθμό ΔΕΠ για να υλοποιήσουν ένα μόνο ποιοτικό πρόγραμμα σπουδών, πόσο μάλλον να τρέχουν και δεύτερο ή μεταπτυχιακά. Παράλληλα, εισάγοντας νέες προσωρινές κατηγορίες διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού, που θα χρηματοδοτούνται από ίδιους πόρους και ερευνητικά έργα, αυξάνει την πολυτυπία του προσωπικού, με επιπτώσεις στην ακαδημαϊκή συγκρότηση του πανεπιστημίου.

Η αναβάθμιση του εκπαιδευτικού έργου, πέρα από την απαραίτητη αύξηση του μόνιμου διδακτικού προσωπικού, συνδέεται και με το επίπεδο των αποδοχών, που είναι από τα χαμηλότερα

στην ΕΕ. Το νομοσχέδιο διατηρεί την στασιμότητα των μισθών του προσωπικού. Πρέπει επιτέλους να συμμορφωθεί η πολιτεία με την απόφαση του ΣτΕ για αξιοπρεπείς αποδοχές, με άμεση και σημαντική αύξησή τους.

Η καθυστερημένη νομοθετική πρωτοβουλία της Κυβέρνησης, στο τέλος της θητείας της, με ένα υπερρυθμιστικό νομοσχέδιο που διαμορφώθηκε ουσιαστικά χωρίς διάλογο, δεν οδηγεί την Παιδεία μας σε «Νέους Ορίζοντες», αλλά μάλλον συντηρεί τις υπάρχουσες παθογένειες και τη στασιμότητα του Ελληνικού Πανεπιστημίου.

Το Τ.Ε.Ε. έχει υπερασπιστεί διαχρονικά το Δημόσιο Αυτοδιοίκητο Πανεπιστήμιο, ως θεματοφύλακα της ποιότητας των σπουδών που εγγυάται για την άσκηση του Επαγγέλματος των Μηχανικών προς το Δημόσιο Συμφέρον. Η όλη απορρύθμιση του Δημόσιου Πανεπιστημίου ως φορέα της Εκπαίδευσης των Μηχανικών απορρυθμίζει και την άσκηση του επαγγέλματος, δεδομένου ότι τα διαφορετικά πτυχία υπονομεύουν την αναγνώριση επαγγελματικών δικαιωμάτων

Έχουμε ήδη εκφράσει σε συνέργεια με την ΠΟ ΕΜΔΥΔΑΣ την ανησυχία μας για τις σοβαρές τροποποιήσεις σχετικά με τα integrated master οι οποίες φοβόμαστε ότι θα δημιουργήσουν πολλαπλές επιπλοκές. Η υφιστάμενη ρύθμιση του άρθρου 46 του Ν.4485/2017 περιλαμβάνεται στις καταργούμενες διατάξεις, με αποτέλεσμα να αμφισβητούνται (;) στο σύνολό τους οι διαπιστωτικές πράξεις που έχουν ήδη εκδοθεί για τα Πολυτεχνεία και τις Πολυτεχνικές Σχολές της ημεδαπής. Η διαδικασία που περιγράφει το άρθρο 78 του υπό διαβούλευση Νομοσχεδίου, δεν μπορεί παρά να αφορά στις νέες αιτήσεις για έκδοση διαπιστωτικής απόφασης περί απονομής ενιαίου και αδιάσπαστου τίτλου σπουδών μεταπτυχιακού επιπέδου.

Η Παιδεία αποτελεί εθνική υπόθεση και πρέπει να αντιμετωπιστεί με σοβαρότητα και με μακρόπνοο σχεδιασμό εξασφαλίζοντας ευρύτερες συναινέσεις, συνθέτοντας ιδεολογικές διαφορές δίχως να υποτάσσεται σε κομματικές διαμάχες. Είναι απαραίτητο να δοθεί ικανός χρόνος για δημόσια επεξεργασία, σε οργανωμένο διάλογο με χρονοδιάγραμμα.